

10 kopējie romu iekļaušanas pamatprincipi

Šo principu mērķis ir nodrošināt ES iestāžu un dalībvalstu virzību, izstrādājot un ieviešot jaunas politikas vai projektus saistībā ar romu iekļaušanu.

Tie simbolizē juridiski nesaistošu politisku paziņojumu. Tomēr dalībvalstis ir apliecinājušas savu apņemību tos izmantot savās turpmākajās iniciatīvās.

1. Konstruktīva, pragmatiska un nediskriminējoša politika
2. Skaidri formulētas, bet ne ierobežotas mērķgrupas noteikšana
3. Starpkultūru pieeja
4. Mērķis panākt romu iekļaušanu plašākā sabiedrībā
5. Dzimumu līdztiesības aspekta apzināšanās
6. Uz pierādījumiem balstītas politikas pārceļšana
7. Kopienas instrumentu izmantošana
8. Reģionālo un vietējo iestāžu iesaistīšana
9. Pilsoniskās sabiedrības iesaistīšana
10. Aktīva romu līdzdalība

Daži no šiem Principiem ir saistīti ar labi zināmām problēmām, taču citi ir ļoti novatoriski, piemēram:

- princips „Skaidri formulētas, bet ne ierobežotas mērķgrupas noteikšana”, kura mērķis ir nevis pievērst īpašu uzmanību romiem, bet gan uzlabot dzīves līmeni un vidi visiem līdzīgās apstākļos dzīvojošajiem;
- princips „Starpkultūru pieeja”, kurā tiek uzsvērts – gan romiem, gan vispārējai sabiedrībai ir daudz jāmācās vienam no otra un starpkultūru apmācībai un prasmēm ir jābūt tikpat nozīmīgām kā aizspriedumu un stereotipu izkliešanās;
- princips „Tiecoties iekļaut plašākā sabiedrībā”, kurā tiek uzsvērts, ka politikai jāatbalsta romu pilnīga iesaistīšanās vispārējā sabiedrībā, nevis jāattīsta atsevišķas romu apdzīvotās vietas vai darba tirgi.

Kontakti

Eiropas Komisijas Romu portāls
<http://ec.europa.eu/roma>

Eiropas Komisija, Nodarbinātības un diskriminācijas novēršanas vienība
<http://ec.europa.eu/anti-discrimination>

Informatīvā kampaņa “Par dažādību. Pret diskrimināciju.”
www.stop-discrimination.info

Eiropas Sociālais fonds
<http://ec.europa.eu/esf>

Eiropas Reģionālās attīstības fonds
http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/feder/index_lv.htm

KE-78-09-898-LV-D

Attēli: JPH Woodland – © Eiropas Savienība, Reporters

ES rīcība ar romiem saistītajos jautājumos

Fakti un skaitļi

Romi ir viena no lielākajām etniskajām minoritātēm Eiropas Savienībā. Dažādās dalībvalstīs, bieži vien smagos apstākļos, dzīvo aptuveni 10–12 miljonu romu.

Nesen veiktā aptaujā*, kurā romiem tika uzdoti jautājumi par viņu pieredzi, tika noskaidrots, ka:

- puse no visiem aptaujātajiem romiem iepriekšējā gada laikā vismaz vienu reizi ir personīgi saskārušies ar diskrimināciju;
- ikviena no personām, kuras bija personīgi saskārušās ar diskrimināciju, 12 mēnešu laikā tika iesaistīta vidēji 11 diskriminācijas gadījumos;
- 69% aptaujāto romu uzskata, ka valstī, kurā viņi uzturas, diskriminācija saistībā ar personas etnisko vai imigranta izcelsmi ir plaši izplatīta.

* Data in Focus Report 1 – The Roma, EU-MIDIS: Aptauja par minoritātēm un diskrimināciju Eiropas Savienībā (2009), kuru izveidoja Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūra (European Union Agency for Fundamental Rights – FRA). Šī ziņojumu sērija ir pirmā ES mēroga aptauja, kurā imigrantu un etnisko minoritāšu grupām tika uzdoti jautājumi par viņu pieredzi saistībā ar diskrimināciju un noziedzīgu vajāšanu ikdienā. <http://fra.europa.eu/eu-midis>

Tiesību akti

ES tiesības cīnīties pret diskrimināciju ir balstītas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 19.pantu.

Kopš 2000. gada dalībvalstis ir vienojušās par vairākiem tiesību aktiem, kuros ir noteiktas svarīgas tiesības attiecībā uz romiem:

- Rasu vienlīdzības direktīva (2000/43/EK), kas tika pieņemta 2000. gadā, aizliedz diskrimināciju rases vai etniskās izcelsmes dēļ darbavietā, kā arī tādās dzīves jomās kā izglītība, sociālā aizsardzība, veselības aprūpe un piekļuve precēm un pakalpojumiem;
- Pamatlēmums par rasisma un ksenofobijas apkarošanu (2008/913/JHA), kas tika pieņemts 2008. gadā, sniedz to normatīvo aktu novērtējumu, kurus dalībvalstīm jāievēro ar rasismu un ksenofobiju saistītos pārkāpumos;
- Direktīva par tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties ES dalībvalstu teritorijā (2004/38/EK), kas tika pieņemta 2004. gadā, nosaka, ka visiem ES pilsoņiem ir tiesības brīvi pārvietoties ES dalībvalstu teritorijā, ja viņi ir nodarbināti vai meklē darbu, mācās, ir pašnodarbināti vai pensionēti.

Finansējums

Eiropas Komisijas nostādne attiecībā uz problēmām, kas ir saistītas ar romiem, ir precīzi formulēta, taču nav izņēmuma gadījumus: romu integrēšanas problēma netiek risināta atsevišķi no vispārējiem ES darbības virzieniem; tā vietā īpaša uzmanība tiek veltīta konkrētajai romu situācijai visās ES politikās un instrumentos, kas paredzēti visu Eiropas iedzīvotāju ekonomiskās situācijas, veselības, dzīves apstākļu, nodarbinātības iespēju, kultūras izpratnes un izglītības uzlabošanai.

Konkrētāk, pilnīga romu iekļaušana sabiedrībā tiek atbalstīta, izmantojot tādus Kopienas finanšu rīkus kā:

- Eiropas Sociālais fonds (ESF), kas atbalsta nodarbinātību un dzīves līmeņa uzlabošanu, kā arī palīdz cilvēkiem iegūt labāku izglītību un uzlabot prasmes;
- Eiropas Reģionālais attīstības fonds (ERAF), kas atbalsta reģionālo attīstību, ekonomiskās izmaiņas, uzlabotu konkurētspēju un teritoriālo sadarbību visā ES dalībvalstu teritorijā;
- programma PROGRESS, tostarp informācijas kampaņa "Par dažādību. Pret diskrimināciju.", ar kuras palīdzību tiek finansētas informētības veicināšanas aktivitātes, kuru mērķis ir cīnīties pret diskrimināciju, kas vērsta pret romiem;
- citas Komisijas aktivitātes un saistītie finansēšanas mehānismi, piemēram, „Mūžizglītības” programma, programma „Jaunatne darbībā”, programma „Kultūra” (2007–2013) un Veselības aizsardzības programma 2008–2013 u.c.

ES platforma romu integrēšanai

ES Vispārējo lietu padomes galvenais secinājums 2008. gada decembrī pēc Eiropas romu samita 2008. gada 16. septembrī bija izveidot platformu labas prakses un pieredzes apmaiņai saistībā ar romu iekļaušanu. Pirmā jaunās platformas sanāksme notika 2009. gada 24. aprīlī, Prāgā. Šī platforma palīdzēs izveidot saskanīgākus un efektīvākus esošos politiskos procesus valstu, Eiropas un starptautiskajā līmenī.

Aptuveni 70 ieinteresētās puses, tostarp valstu valdības, nevalstiskās organizācijas (NVO), ES amatpersonas un romu pārstāvji tikās Prāgā, lai apspriestu 10 kopīgus pamatprincipus romu iekļaušanai. Šos principus ES valstu Nodarbinātības un Sociālo lietu ministri 2009. gada 8. jūnijā pievienoja saviem secinājumiem saistībā ar romu iekļaušanu.

